

СИНЪТ НА БРЕЗАТА ОРОКСКА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Да си ленив и завистлив е цяло нещастие...

Живее в едно село старец. Той имал син на име Уленда. Всички харесвали Уленда: той бил и речовит, и широкоплещ, и силен, и хубав — не момък, а чудо! Само че Уленда не обичал да работи, нищо не искал да върши.

Отиде ли в тайгата на лов — щом види мъх, изтяга се да спи. Бащата насмете Уленда да лови риба — а синът сяда на брега, гледа водата и тъй прекарва целия ден без работа. Прати го баща му да наглежда елените — а Уленда седне на някое пънче, вдигне глава нагоре, брои облаците по небето и всичките елени се разбягват.

И дотам стигнало, че на стари години бащата трябвало да храни и себе си, и сина си.

Обидно станало на стареца. Всички синове хранят бащите си, уважават ги, само Уленда — ленивецът не работи.

Старецът отишъл при съдията и го помолил:

— Помогни ми! Не мога повече да храня възрастен син. Нямам сили. Какво ще става, кажи! Какво да правя?

Съдията дълго мислил: сто лули тютюн изпушил, додето намисли. Сетне рекъл:

— Ленив син е по-лошо от камък на шия. С влажна тетива не можеш пусна стрела. Трябва да се смени тетивата. Друг син ти трябва.

Заохкал старецът:

— Остарях вече. Откъде да взема син?

Съдията му рекъл:

— Иди утре в тайгата. Там ще видиш една желязна бреза, която расте между два бряста. Отсечи тази бреза. На нея расте твоят по-млад син, в малка люлка се люлее. Отгледай го — той ще ти бъде помощник!

И старецът отишъл в тайгата. Вървял, що вървял и видял — наистина между два бряста имало желязна бреза.

Старецът захванал да сече брезата. Веднъж ударил, дважд ударил... Строшил секирата, а на брезата нямало дори нарез. Ама че бреза! Уморил се старецът, легнал да си почине и заспал.

Видял сън: уж към него се приближила мечка и му рекла: „Надясно в долинката текат две рекици — в едната водата е бяла, а в другата водата е червена. Нагреби червена вода и напръскай брезата!“ Старецът се събудил. Вдигнал се. Тръгнал да дири тези реки. Додето се

провирал през буренаците, всичките си дрехи изподрал: и халата, и наметката, че и ботушите.

Спуснал се в долинката — наистина там течели две речици.

Нагребал старецът червена вода. Поел назад.

Добрал се до брезичката и напръскал дървото с червена вода. Но нямало с какво да сече. Секирата — строшена.

Старецът захванал да пили брезичката с нож. Направил само един нарез — и брезичката се олюляла, паднала на земята.

Гледа старецът: на мястото, където дънерът се раздвоявал — люлчица. В люлчицата лежи дете. Момче, не по-голямо от костена иглица. Лицето му широчко като луна; очите му черни, блестят като две мънистенца. Старецът си рекъл:

— Дълго ще има да чакам, додето този син, отреден за мене, порасне и почне да ме храни.

А брезовото момче му отвърнало:

— Като тръгваш по пътя, не брой крачките си, тате!

Старецът праметнал през рамо люлката на сина, натоварил я на гръб и поел към дома си. Вървял, що вървял... Но какво е това? Люлката от крачка на крачка ставала все по-тежка. Додето старецът стигне до селото, плещите го заболели. Старецът пуснал люлката на земята — нямал сили да я носи! Гледа — люлката пораснала голяма-преголяма. И брезовото момче много порасло. Излязло от люлката, поклонило се на стареца и му рекло:

— Благодаря ти, тате, дето ме изправи на крака!

Поели заедно.

Старецът нарекъл по-малкия си син Калдука.

Заживели те: старецът, Уленда и Калдука.

Додето старецът се огледа, Калдука пораснал, стигнал Уленда. Работел за трима. И силен бил, и сръчен. А стадото му станало два пъти по-голямо.

Уленда си останал все такъв, какъвто си бил. Калкото повече лежал, толкова по-ленив ставал. Лежал Уленда на одъра, а мързелът му все растял...

Старецът държал орли. Единият с червен клон, а другият — с черен. Всяка есен скубел опашките на орлите. Досега старецът давал на Уленда опашката на червения орел. А щом малкият му син Калдука

се заловил за работа, старецът му дал опашката на червения орел и рекъл:

— Калдука ме храни — значи той е по-големият.

Уленда помълчал. Понесъл обидата, но в него се затаила злоба към по-малкия брат. Захванал да мисли как да отмъсти на брезовото момче, как да му стори зло. А мързела си забравил. Злобата му излязла по-силна от мързела.

Почнал Уленда да отмъква плячката от Калдуковите клопки, да отмъква рибата от Калдуковите мрежи.

Калдука отишъл при съдията:

— Намери крадеца, мъдрецо!

Съдията наклал огън. На този огън захванал да пече котка. Котката закрепяла и се изкривила. Съдията рекъл:

— Нека лицето на крадеца стане криво като на тази котка! Да бъде тъй, както законът повелява, тогава ти сам ще намериш крадеца!

Поел Калдука към дома си. А Уленда се мушнал в къта, завързал лицето си с парцал. Калдука го запитал:

— Какво ти е, братко?

— Нищо — отвърнал Уленда. — Зъбите ме болят.

Тогавя духнал вятър и смъкнал превръзката от лицето на Уленда. Всички видели, че лицето на Уленда е криво. Разбрали, че той е крадецът. Почнали да го наричат Уленда-кривия.

Уленда още повече намразил брезовия си брат. Захванал денем и нощем да мисли как да го погуби. Но нищо не можел да стори.

Минало що минало, старецът заболял и умрял. Направили погребение, поплакали. Съдията строшил копие над гроба. Хвърлил краищата на разни страни, за да се раздели душата на ловеца от тялото...

Веднъж Уленда рекъл на Калдука:

— Да идем, брате, на острова, цветенца ще наберем, сладки коренчета ще хапнем.

Качили се на лодка от брезови кори. Приближили се до острова. По-малкият брат тръгнал да накъса цветенца и навлязъл в тайгата, далеко от брега. Уленда скочил в лодката и заминал. Зарязал брата си на острова:

— Дано го изяде птицата Кори!

По онова време на Хехцир планина живеела птицата Кори. Тя била голяма като облак. Когато излитала от гнездото, така закривала небето с крилете си, че ставало тъмно. Тежко на оня, който случайно срещнел птицата Кори! Тоя човек сетне не можел никъде да се намери.

Калдука походил, походил из острова, върнал се на брега, гледа — Уленда го няма. Калдука викал, викал, зовял брата си, зовял, ала той не отговарял. Хапнал сладки саранови коренчета и легнал да спи. Помислил си; „Утре ще видя какво може да се направи.“

Слънцето залязло. Птицата Кори се дигнала иззад Хехцир, заслонила небето — станало съвсем тъмно. Лети птицата, шуми с криле — сякаш вали силен дъжд. Въздухът свири — сякаш духа силен вятър.

Калдука се събудил. Изплашил се. Грабнал лъка.

А птицата Кори вече била над него. Потраква с клюна си. Очите и горят като два буйни огъня.

Калдука пуснал стрела. Ала напразно — птицата имала железни криле. Кори сграбчила Калдука в ноктите си и рекла:

— Задай ми три гатанки. Ако ги отгатна, ще умреш. Ако не ги отгатна, ще те отнеса у дома ти.

Помислил, помислил Калдука, съгласил се и задал такава гатанка:

— Какво е това: седи жаба на скала и не може да скочи?

Кори мислила, мислила, ала не могла да отгатне. Тогава Калдука рекъл:

— Това е носът на лицето.

Калдука задал втора гатанка:

— Какво е това: от едно място излязъл, където искал — отишъл, а как е вървял — не отговаря?

И Кори пак не отгатнала.

— Това е стрелата — рекъл и Калдука.

И третата гатанка задал той на птицата:

— Стотина момци спят на една възглавница и не се карат.

Птицата Кори не могла да отгатне и тази гатанка.

— Това са прътовете на покрива — рекъл Калдука.

Тогава птицата грабнала Калдука, вдигнала го във въздуха и полетяла. Колко е летяла — не знам. Пуснала Калдука на земята край

родния му дом. Уленда го видял, побелял от страх, тръпки го побили и казал:

— Вятърът ме отнесе от острова. Такава буря ме дигна, че не можах да изплавам с лодката.

Калдука замълчал.

Пак заживели братята заедно. Калдука ходел на лов, а Уленда-кривия лежал по гръб. Злобата му не стихвала. Мислил той, мислил и рекъл на Калдука:

— Домъчня ми за баща ни. Чувал съм от хората, че ако се намажат устните на мъртвия с плюнка от змията Сима, мъртвият ще оживее. Хубаво ще е да съживим баща ни!

— Ами къде е тази змия? — запитал Калдука. — Как да се намери тази змия?

— По горното течение на речицата Хор — рекъл Уленда.

Калдука оседлал елена, яхнал го и поел. Дълго ли е вървял — никой не знае! През това време върху поваления бряст тридесет пъти израсли гъби. Калдука пристигнал. Оставил елена на брега, ударил го с ръка по шията и го превърнал на дърво. Тръгнал. Стигнал при един стан.

Гледа — и там живеят ороци, само че много тъжни.

Запитал Калдука защо тъгуват. Отвърнали му, че в стана им допълзяла змията Сима, гълтала хора, горяла къщи — и нямало спасение от нея.

— Как така? — рекъл Калдука. — Нима никой от вас не може да убие тази змия?

— Опитвахме се — отвърнали ороците, — но щом змията дъхне, ръцете на хората изсъхват, а без ръце, сам знаеш, може ли да се направи нещо?

Калдука помислил, па рекъл:

— Аз ще се опитам. Може моите ръце да не изсъхнат!...

Наострил копието си, наточил ножа, взел от стана чугунен медник и отишъл в гората, където живеела змията Сима. Омотал се в мокър мъх. В медника събрал дървесна смола. Захванал да чука по медника с копието си. Вдигнал голям шум.

Сима чула този шум и изпълзяла от дупката си. Пълзи и съска. След нея остава червена следа: тревата и камъните горят.

Змията видяла Калдука. Дъхнала пламък върху него.

Мокрият мъх запазил Калдука от огъня. Калдука замахнал с всички сили и хвърлил в устата на змията чугунения медник, пълнен със смола. Смолата се стопила и заляла гърлото на Сима. Заблъскала се змията и издъхнала. Бяла пяна излязла от устата и наместо огън. Калдука събрал тази пяна и поел назад.

Изведнъж чува — пращят дърветата. Тайгата дими, животните бягат оттам и птиците на орляци отлитат. Орочите рекли на Калдука:

— Беда, синко! Ти уби Сима, сега нейният брат Химу иде да отмъсти за сестра си. Беда!

— Нищо! — рекъл Калдука. — Беда е, когато главата ти не е на раменете, а щом като главата ти е на раменете, с всяка беда можеш да се справиш!

Взел той седем чугунени медника. Похлупил ги един върху друг и сам се пхнал под най-долния.

Налетял тогава Химу. Всичко наоколо се тресяло. Земята треперела, от небето се сипели тресчици. Видял той медниците, хвърлил се върху тях, че като ги ударил!... Шест медника пробил с главата си, а седмият му се опрял — счупил си главата. Засъскал Химу и запълзлял към тайгата да умре! Калдука се измъкнал изпод медниците. Орочите го заобиколили. Радвали се, че видели такъв богатир, че се избавили от змията Сима. Поканили го в своя стан. Искали да го нарекат син. Орочните девойки попоглеждали към него: на всяка се щяло да се омъжи за такъв юнак. Старците му рекли:

— Остани при нас!

— Не, трябва да си ида у дома — отговорил Калдука.

Харесала му в този стан една девойка. Тръгнал да се разходи с нея. Стигнали до брега. Седнали върху едно съборено дърво. Калдука рекъл:

— Стани ми жена, девойко! Ела с мен!

Ударил с ръка дървото и то се превърнало на елен. Еленът литнал към Калдуковия роден стан.

Уленда пеел песни у дома си, мислел си — свърши се с Калдука.

А Калдука изведнъж се появил, и то с млада жена.

Уленда-кривия още повече се ядосал на брат си. Помислил си: „По-добре да ме няма, ако не погубя Калдука и не взема жена му.“

Отишъл Калдука при съдията. Разказал му всичко. Казал, че донесъл плюнка от змията Сима, за да съживи баща си, както искал

Уленда-кривия.

Съдията му рекъл, след като изпушил една лула:

— Ти, брезово момче, не знаеш, че хората не се раждат два пъти. Защо ще тревожиш стареца? А Уленда те е пратил, за да те погуби.

Съдията взел плюнката на змията и я хвърлил в реката. Разпенила се реката, завряла и бяла пара се вдигнала над нея. Много риби изплували с коремите нагоре.

— Ето, виждаш ли? — рекъл съдията. — С тази плюнка Уленда-кривия щеше да те убие.

Сетне повикал Уленда-кривия.

— Иди в тайгата, Уленда — рекъл той. — Не ти е мястото между хората. Ти не ги обичаш. Иди в тайгата. Там хората живеят сами. Бъди такъв, какъвто си в душата си.

И Уленда поел към тайгата. Додето вървял, обрасъл с козина. На ръцете и краката му се появили дълги нокти. Отначало крачел на два крака, а сетне хукнал на четири. Уленда-кривия станал мечка.

А Калдука заживял хубаво с жена си. Той имал много деца. И във всичко му вървяло...

Това се случило много отдавна, преди толкова години, че ако ги броиш на пръсти, то в целия стан няма да намериш толкова пръсти у старците. Трябва да вземеш и от децата. А децата бягат, не се оставят да ги хванат. Иди, че разбери кога се е случило!...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.